

Лекція № 14

Тема лекції: «Організація самостійної роботи і відпочинку студентів»

План лекції

1. Самостійна робота студентів.
2. Основи бібліотечно-бібліографічних знань.
3. Раціональний відпочинок – запорука високопродуктивного навчання.

1. Самостійна робота студентів

Студенти, на відміну від учнів загальноосвітніх шкіл, мають більше самостійності, яка не тільки і не стільки надає волю в діях, вчинках і у використанні навчального і вільного часу, скільки покладає на нього велику відповідальність за виховання і освіту. Усвідомити цю відповідальність, продумати, з чого почати і як побудувати свою діяльність, знайти гідне місце в студентському колективі – ось коло питань, які треба вирішувати студенту з перших днів і над якими необхідно замислюватися протягом всього терміну навчання.

Важливим завданням першокурсника є правильна організація самостійної роботи. Кожний студент по-своєму організовує позаурочне навчання і своє дозвілля. При цьому більшість студентів у приклад ставить товаришів, особливо старшокурсників. Але це не завжди підходить для початківців-першокурсників. Багато часу, сил і енергії нерідко витрачається дуже нераціонально, поки не встановиться відносний порядок в організації самостійних занять, режиму харчування, використання вільного часу і т. д.

Успішне навчання студента у ВНЗ, вироблення оптимального ритму в навчанні багато в чому залежать від того, наскільки своєчасно він займеться організацією режиму навчання і відпочинку. Це особливо важливо в першому семестрі, коли ще не опробовані його студентські здібності. Позаурочну самостійну роботу можна умовно розділити на обов'язкову, яку необхідно виконувати за завданнями НПП (підготовка до семінарів, колоквиумів, заліків та іспитів, виконання курсових робіт і проектів) і самостійне підвищення загальнотеоретичної або спеціальної підготовки. На початку навчання основні зусилля повинні бути зосереджені на своєчасному виконанні обов'язкової самостійної роботи – письмової, усної, навчально-практичної (збір гербарію, вивчення приладів тощо). На все це потрібно затрачувати 3–4 години на добу. Зрозуміло, різним за шкільною підготовкою і здібностями студентам потрібен

неодна-ковий час. В першому семестрі краще виділяти більше часу глибшому опрацюванню матеріалу дисциплін, з яких доведеться здавати заліки та іспити. В подальшому, після успішної здачі першої екзаменаційної сесії, можна внести корективи в режим розподілу свого вільного часу.

Добре засвоєння і закріплення попередніх, особливо фундаментальних основ знань, дозволяє з глибшим розумінням і осмисленням сприймати матеріал подальших дисциплін. Тому, хто більше затратував праці і зусиль на перших курсах, легше вчитися надалі. Наполегливе систематичне навчання, що вимагає значних вольових зусиль і енергії, з часом переходить в звичку і постійні регулярні заняття. Творча навчальна діяльність стає щоденною потребою.

У всіх ВНЗ країни рівень вимог для всіх студентів приблизно однаковий, особливо на перших курсах. Диференціювати вимоги залежно від здібностей студентів дуже важко, та і навряд чи на перших курсах в цьому є необхідність. Більшість студентів талановита, і якщо вибрана спеціальність до вподоби, то вони цілком здатні успішно вчитися. Крім того, зниження рівня вимог не тільки не сприятиме розвитку здібностей і стимуляції їх, а, навпаки, прирече студента на відставання в розвитку.

Багаторічний досвід показує, що ускладнення і невдачі у першокурсників частіше за все виникають через пізню мобілізацію своїх зусиль з підготовки до сесії. Студентам необхідно завчасно готуватися до екзаменаційної сесії, якомога раніше розрахуватися зі всіма поточними завданнями, роботами, заліками.

Відстаючі, безтурботні, пасивні й байдужі студенти нерідко здають залік і одержують допуск до іспитів перед самою сесією, коли переважна більшість їх товаришів вже декілька днів готується до іспитів. За три дні, відведених на підготовку до іспиту, освоїти дисципліну неможливо. Цей час необхідний для того, щоб остаточно зібратися з думками, освіжити в пам'яті всі раніше набуті знання з даної дисципліни. Особливо погіршується стан успішності у студентів, де відсутній контроль над ними з боку батьків, або ж останні байдужі до дітей.

Правильна організація самостійної роботи має важливе значення протягом всього періоду навчання і особливо в становленні і розвитку індивідуальних здібностей студентів. Здібності в навчанні – швидка кмітливість, добра пам'ять – це природний дар, і їх треба розвивати та вміло використовувати. В поєднанні з організованістю і працьовитістю вони дозволяють краще і глибше проникнути в розуміння різних явищ і процесів, набуті більше знань і умінь. З часом з таких професійно підготовлених молодих людей звичайно зростають талановиті фахівці, керівники великих колективів або знамениті дослідники.

Але не всі молоді люди використовують свої здібності за призначенням. Нерідко вони спрямовують їх не на засвоєння і закріплення знань, а на якомога швидше звільнення від завдань, здачу заліків та іспитів. В результаті за успішної здачі всіх іспитів знання і уміння виявляються поверхневими, неміцними. Загальновідомо, що той студент, який легко і швидко запам'ятовує, “схоплює на льоту”, звичайно швидко і забуває. Міцні знання закріплюються в пам'яті за багаторазового повторення. Студенти, які систематично свідомо і в плановому порядку вивчали новий матеріал і повторювали попередній, навіть за середнього рівня здібностей, нерідко на іспитах показують більш глибокі і міцні знання.

Важкі розділи окремих дисциплін, які вимагається добре запам'ятати, доцільно після вечірнього опрацювання повторювати вранці. Після глибокого і спокійного сну мозок людини, що відпочив, здатний краще сприймати і більшу кількість інформації. Багато студентів вважають, що творча робота вранці найбільш плідна. Проте рідко хто із студентів продуктивно використовує уранішній час для самостійних занять. Добрі результати будуть тільки в тому випадку, якщо уранішні навчальні заняття проводяться щодня, а не від випадку до випадку. Для того щоб вставати вранці в 6 год, необхідно відповідно привчити себе раніше лягати спати звечора.

Обов'язкова самостійна робота у студентів виражається в різних формах. В навчальних планах агрономічних спеціальностей багато дисциплін описового характеру, вони не вимагають набуття і вироблення певного досвіду та навичок, по них студент робить звіт НПП поетапно. Тому вся самостійна робота полягає в підготовці до здачі модулів, заліків чи іспитів. У зв'язку з великим об'ємом матеріалу для успішного освоєння цих дисциплін і здачі модулів, заліків або іспитів важливо своєчасно і систематично займатися опрацюванням лекцій і підручників. Кожний студент повинен орієнтовно, з урахуванням ступеня складності, розподілити свій час з таким розрахунком, щоб опрацювання матеріалу з дисциплін закінчити за 10-15 днів до сесії і постаратися якомога раніше отримати заліки.

При вивченні фізики і основ вищої математики більше половини обов'язкового навчального часу відводиться на практичні і лабораторні заняття, що проводяться під керівництвом НПП. Поточна самостійна робота з цих дисциплін виконується звичайно у вигляді домашнього завдання, вирішення задач, вивчення приладів і т.д. Через складність завдань багато студентів на їх виконання витрачають надмірно багато часу, в тому числі і передбаченого на самостійну роботу, внаслідок чого запускають опрацювання і закріплення

теоретичного матеріалу. Тому в окремих студентів із здачею цих дисциплін виникає багато проблем.

За відсутності належного контролю з боку НПП деякі студенти вже з перших днів занять починають відставати з ряду дисциплін.

Самоосвіта студентів

Самоосвіта – обов’язкове самостійне придбання знань кожною сучасною людиною нашого суспільства. Воно є постійною, цілеспрямованою, розумно організованою роботою збільшення і оновлення власних загальноосвітніх і професійних знань. Потреба в знаннях, прагнення краще зрозуміти навколишню дійсність – характерна потреба передових людей. Самоосвіта – це усвідомлена необхідність вчитися, своєрідна творча праця, що доставляє приємне задоволення не тільки від збагачення новими цікавими даними і відомостями, але і від усвідомлення віри в свої здібності і уміння здобувати нові знання.

Далеко не всі студенти чітко уявляють суть самоосвіти, її роль і значення в розвитку самостійності. Багато хто помилково вважає, що самоосвітою повинні займатися тільки ті громадяни, які не навчаються. Безумовно, самостійна підготовка до занять, вирішення завдань, розробка проєктів, робота над першоджерелами при підготовці до семінарів і т. д. також належать до самоосвіти. Проте разом з цими обов’язковими, передбаченими навчальними планами, роботами багато студентів залежно від наукових, професійних, спортивних інтересів, нахилів і здібностей паралельно вивчають, набувають знань і умінь з інших наукових або практичних областей. Це потрібно для того, щоб поглибити і розширити свій інтелектуальний або фізичний розвиток, оволодіти другою професією, випробувати сили в літературі, мистецтві тощо.

Багато студентів агрономічних спеціальностей в розширеному об’ємі вивчають сільськогосподарські машини, щоб мати нагоду продуктивніше і ефективніше використовувати результати науково-технічного прогресу. Є студенти, які додатково вивчають деякі економічні дисципліни, цілком обґрунтовано вважаючи, що придбані знання будуть їм корисні в практичній діяльності. Деякі студенти захоплюються вивченням іноземної мови і до кінця терміну навчання вільно розмовляють і переводять без допомоги словника. Обдаровані і впевнені в своїх силах студенти паралельно здобувають вищу освіту з необхідної спеціальності (економіка, право, екологія тощо) на заочній формі навчання.

Особливо необхідна студентам самоосвіта в науково-дослідній роботі.

Той, хто проводить дослідження з розробленої НПП теми і спостерігає тільки за тими показниками, які передбачені планом роботи, напевно не зверне уваги на якісь своєрідні, малопомітні відхилення, які могли б згодом пояснити несподівані результати досліджень. Допомогою НПП треба користуватися, але й слід самому прагнути якомога повніше освоїти стан питання (вивчення літературних джерел) і методику досліджень з тим, щоб в ході проведення дослідів відчувати (передбачати) можливі зміни (відхилення) тих чи інших показників і їх вплив на продуктивність сільськогосподарських культур і якості урожаю.

Досвідчений агроном повинен поєднувати професійні знання з широким кругозором, організаторськими здібностями, умінням творчо застосовувати свої знання в науково-дослідній і агрономічній роботі, брати активну участь в громадському житті колективу.

Слід завжди пам'ятати, що книжкові знання стають власними тільки після самостійного осмислення, ув'язки з життям, перевірки у виробничих умовах.

В підвищенні ефективності самоосвіти велику допомогу студентам можуть надати НПП. Під час читання лекцій і проведення практичних занять вони наголошують на основну і додаткову літературу з дисципліни і окремих її розділів. За допомогою до НПП можна звертатися і при складанні індивідуального плану, проте слід пам'ятати, що допомога повинна бути тільки в загальному керівництві, інакше не буде самостійності. Необхідно, нехай навіть спершу з деякими неув'язками, виробити свій шлях пошуку знань, відшукування потрібного матеріалу з питання, що цікавить. Надалі, переймаючи досвід НПП і товаришів, можна удосконалювати свої методи і прийоми роботи, роблячи самоосвіту більш цілеспрямованою.

Важливо чітко усвідомити, що в житті всьому треба вчитися, всім треба опановувати. Самостійно працювати над підвищенням свого освітнього рівня теж треба навчитися і краще всього це зробити в студентську пору. Свої бажання і силу волі треба постійно спрямовувати на розширення і поглиблення відомостей з різних питань агрономії і пов'язаних з нею суміжних спеціальностей і наук.

Для того щоб виробити власну думку з питання, що зацікавило, слід прочитати не одну статтю або книгу, а декілька і за можливості з різним обґрунтуванням явищ і процесів. Потім необхідно спробувати знайти зв'язок висловлених в наукових працях даних з навколишньою дійсністю, осмислити

переконливі і сумнівні доводи і пояснення. Ще краще, за нагоди, обговорити питання, що зацікавило, з НПП, товаришами, фахівцями.

Самостійність, як і здібності, розвиваються або слабшають, згасають залежно від навколишніх умов, вольових зусиль і характеру людей. Необхідно повною мірою віддавати себе навчальній, громадській і виробничій діяльності.

Самоосвіта тісно пов'язана з самовихованням, формуванням дисципліни, виробленням працездатності, наполегливості, сили волі. Основою для цього у студента повинні бути чітка мета, система в навчанні і загальна акуратність. Мета – це практичне відношення людини до дійсності, що визначає напрям і спосіб його діяльності. Успішне навчання робить мету студентів більш близькою і реальнішою, сприяє мобілізації їх сил і енергії. Система в навчанні до- зволяє доводити до кінця почату справу, розраховувати свої сили і здібності.

Зосередженість, сила волі необхідні для вироблення акуратності в найширшому розумінні цього поняття: добре, зі смаком одягатися, стежити за порядком в гуртожитку, на своєму робочому столі тощо. Слід усвідомити, що зібраність підвищує працездатність, дисципліну людини. І, навпаки, безладдя в речах, в записах тощо знижує працездатність, розсіює увагу, ослабляє волю. Недбалість, що пере- ходить в неохайність, викликає відчуження, антипатію товаришів.

2. Основи бібліотечно-бібліографічних знань

Знання нагромаджуються в пам'яті не тільки під час обов'язкових і факультативних навчальних занять, але й за самостійної роботи з книгою. Студенти повинні з перших днів навчання у ВНЗ освоїти основи бібліотечно-бібліографічних знань, навчитися користуватися каталогами, бібліографічними виданнями та іншими матеріалами.

Методика пошуку літературних джерел, швидкого підбору літератури з тих або інших питань, що цікавлять, висвітлюється в бібліографії, з основами якої повинна бути добре знайома кожна освічена людина. Уміння користуватися бібліотеками і бібліографією – одна з найважливіших умов правильної організації самостійної роботи і самоосвіти як за стаціонарної, так і заочної форм навчання.

У всіх ВНЗ є бібліотеки з великими фондами навчальної і спеціальної літератури, якою користуються НПП і студенти.

В деяких ВНЗ є філіали бібліотеки для окремих або для декількох

споріднених за напрямом підготовки факультетів.

На сьогодні з усіх агрономічних дисциплін видані підручники і навчальні посібники. Вони постійно поповнюються у всіх бібліотеках за рахунок нових видань.

Студентам книги видаються з бібліотеки через абонемент. В різних ВНЗ в структурі бібліотеки може бути один або декілька абонементів для видачі навчальної, наукової або художньої літератури. Звичайно підручники і навчальні посібники студенти одержують на семестр, а решту літератури – на 15 днів.

При бібліотеках є читальні зали з окремим абонементом, де книги видаються тільки для роботи в залі. За обмеженої кількості літературних джерел їх на студентський абонемент не видають, а працюють з ними тільки в читальних залах.

Якщо в бібліотеці відсутнє певне видання, то воно, на прохання читача, може бути доставлено з інших бібліотек країни (міжбібліотечний абонемент). Висилають його на певний термін, і користуватися ним можна через читальні зали.

Організація роботи бібліотек в різних ВНЗ відрізняється значною своєрідністю, і завдання кожного студента – вже на першому курсі достатньо добре її освоїти. Для полегшення підбору літератури і більш повного використання книжкового фонду в бібліотеках є каталоги, згруповані показники книг, інших друкованих, а іноді й рукописних праць. Бібліотечні каталоги складаються з карток, в яких наведені основні відомості про ту чи іншу працю. Це можуть бути книги, довідники, визначники, наукові праці, словники, тематичні збірники, журнали, газети, інструкції і т. д. За угрупованням карток каталоги бувають: 1 – алфавітними, коли вони розташовуються за абеткою прізвищ авторів, а коли автори не вказані, – за заголовками праць; 2 – систематичними, коли картки розташовані по галузях знань; 3 – наочними, де картки згруповані з окремих предметів, подій, країн та інших показників.

В аграрних ВНЗ звичайно є два види каталогів: алфавітний і систематичний. Навчальну літературу, як правило, немає необхідності самостійно шукати в каталозі. НПП на перших лекціях повідомляють основну і додаткову літературу з кожної дисципліни, а співробітники бібліотек готують її до видачі.

Надалі, при висвітленні на лекціях або інших заняттях окремих розділів

дисципліни НПП називає авторів (дослідників) гіпотез, теорій, законів, закономірностей, технічних засобів, приладів, машин, сортів тощо. Якщо це зацікавить студента і виникне бажання познайомитися глибше з працями чи біографією дослідників, він може за допомогою алфавітного каталогу з'ясувати наявність такого матеріалу в бібліотеці. Для користування алфавітним каталогом треба знайти картки праць автора за абеткою і, ознайомившись з ними та анотаціями, вибрати найбільш корисні праці.

Для підбору літератури з певного питання чи теми велику допомогу може надати систематичний каталог, де картки групуються за класифікацією наукових галузей знань. Щоб навчитися швидко знаходити праці, що зацікавили, треба спочатку вивчити класифікацію карток в каталозі, розбиття їх на підвідділи, рубрики. У багатьох наукових бібліотеках для полегшення і прискорення роботи з підбору літератури використовуються відповідні комп'ютерні програми.

Для замовлення літератури, полегшення відшукування її в бібліотеці слід виписати бібліотечні шифри, індекси, які звичайно проставляються в лівому верхньому кутку картки. Індекси можуть бути позначені цифрами, буквами або тим і іншим разом.

При першому відвідуванні бібліотеки в першу чергу з'ясовують загальну схему і структуру каталогу. В більшості бібліотек є спеціальні пам'ятки для читачів або плакати, де поряд із загальними правилами користування бібліотекою дається перелік основних розділів каталогу і їх індексів. Щоб раціонально організувати працю і заощадити час, слід звертатися за консультаціями в довідково-бібліографічні відділи бібліотек, що прискорить пошук і підбір необхідної літератури.

Для того щоб допомога фахівців була результативнішою, необхідно знати основи бібліографії. Сучасна бібліографія – це не тільки облік, систематизація і опис літератури. Бібліографічна робота дуже складна і за змістом, і формою. Вона включає інформацію про наявні праці з тих або інших галузей знань, праці різних видавництв, рецензії в різних критико-бібліографічних і спеціальних журналах та газетах тощо.

Набуті знання і уміле використання бібліографії має важливе значення не тільки в науково-дослідній роботі, але і в агрономічній діяльності кваліфікованого обґрунтовування необхідності впровадження окремих досягнень науки, техніки і передового досвіду. Передові студенти з перших курсів систематично накопичують бібліографічні відомості у вигляді

спеціальної картотеки із загальних агрономічних питань і вибраної теми науково-дослідної роботи.

Останнім часом набуває все більшого значення у студентів користування Інтернетом. За допомогою нього студенти можуть користуватися як вітчизняними, так і закордонними бібліотечними фондами. Користування значною частиною бібліотечних фондів безкоштовне. Для користування бібліотечними фондами необхідно мати комп'ютер, підключений до мережі Інтернету, знати необхідні сайти та, за необхідності, іноземну мову.

3. Раціональний відпочинок – запорука високопродуктивного навчання

У створенні умов для плідної навчальної і громадської діяльності важливе значення має правильна організація побуту і відпочинку студентів. Слід враховувати, що будь-яка трудова діяльність (фізична чи розумова) найбільш плідна за своєчасного раціонального відпочинку організму. Правильна організація відпочинку – це не тільки прояв турботи про здоров'я, що само собою виключно важливо, але й запорука високопродуктивного, творчого навчання і праці.

Напруженість в навчанні студентів, навіть за доброї організації навчального процесу, не завжди рівномірна. На початку семестру вона помітно менша і поступово наростає у міру наближення до екзаменаційної сесії. Навіть у найуспішніших студентів не завжди виконання курсових робіт, проектів, здача заліків проходять настільки рівномірно і своєчасно, щоб до кінця семестру вони не відчували підвищеної напруженості. Найвища напруженість у студентів спостерігається в період здачі іспитів.

В цей час студенти до кінця дня відчують утомленість від розумової праці. Поява утомленості – цілком нормальна реакція організму на велике розумове навантаження. Після доброго глибокого сну або деякої перерви в заняттях організму повертається звичайна бадьорість і працездатність. Проте якщо не приділяти належної уваги відпочинку, не прислухатися до відчуття утомленості, то воно поступово може призвести до небажаних негативних наслідків. Для зняття утомленості не слід вдаватися до прийому кави або різних хімічних препаратів. Слід пам'ятати, що це тимчасові заходи і вони не задовольняють потреби організму людини у сні, відпочинку. Прийом їх допускається за виняткових випадків після поради з лікарем.

Гарний настрій і високу працездатність організм людини зберігає за

правильного режиму життєдіяльності, коли періоди роботи, навчання своєчасно чергують з періодами відпочинку. Найважливішим і обов'язковим відпочинком є сон, частка якого становить одну третину всього періоду життя. Здорова людина повинна лягати в чітко відведений час, тоді вона швидко засинає, спокійно і глибоко спить і своєчасно прокидається з відчуттям знятої утомленості. Тривалість нормального сну – 7–8 год на добу.

Відпочинок від занять буває пасивним і активним. Активний відпочинок передбачає виконання фізичних вправ, прогулянки на свіжому повітрі, зміну видів занять, громадську роботу, участь в художній самодіяльності. Він швидше знімає утомленість, підвищує працездатність, фізично укріплює організм. Тому в денні години доцільніший активний відпочинок, пов'язаний з будь-якою діяльністю.

Встановлено, що заняття однією дисципліною спричиняє швидке стомлення і зниження працездатності. У зв'язку з цим у ВНЗ, як і в школах, в розкладах чергують різні дисципліни і форми занять (лекції, семінари, лабораторні заняття).

Найбільш доцільно в розкладі чергувати якомога найбільш відмінні дисципліни і форми занять. Зміна одних занять іншими веде до перебудови характеру роботи, розумової діяльності, тому сприймається як своєрідний відпочинок, розрядка.

Чергування одних видів діяльності з іншими вважається раціональною організацією праці, за якої створюється активний відпочинок нервових клітин. Про це не слід забувати і за домашньої самотійної роботи, чергуючи дисципліни, заняття найбільш віддалені за змістом. Наприклад, після занять вищою математикою можна готуватися до семінару з історії України, потім перейти до вивчення рослин з ботаніки. Менш доцільно після вищої математики перемикатися на вивчення фізики.

Якщо в цьому є гостра необхідність, то слід зробити перерву з прогулянкою на свіжому повітрі або виконати декілька фізичних вправ. Під час відпочинку дуже важливо повністю відключатися від занять, розумової діяльності. Якщо під час перерви продовжується осмислення ходу вирішення задачі, то такий відпочинок не зніме утомленості. Думки повинні бути спрямовані на щось більш легке і приємне. Добре відволікає і створює приємний відпочинок прослуховування улюбленої музики, читання цікавої художньої книги тощо.

Правильну організацію відпочинку слід поєднувати з правильною

організацією самостійної роботи. Окрім щоденного відпочинку, слід планувати також відпочинок у вихідні і святкові дні, канікулярні періоди.

Слід звернути увагу на деякі загальні особливості в організації відпочинку. Перерви в заняттях, вихідні дні повинні використовуватися з метою повного зняття утомленості, щоб приступаючи до чергових занять відчувати себе бадьорим, життєрадісним і працездатним.

Студенти багато часу проводять в приміщенні під час обов'язкових занять і самостійної роботи. Тому в розпорядку дня необхідно передбачати прогулянки, перебування на свіжому повітрі не менше 1–2 год на добу. У вихідні і святкові дні вони повинні бути більш тривалими. Прогулянки краще робити подалі від транспортних магістралей, де менше міського шуму. Дуже корисні за- міські поїздки, відвідування парків культури і відпочинку, лісових масивів, купання у відкритих водоймищах, ігри в шахи або шашки на відкритому повітрі.

Студентам слід більше приділяти уваги загартуванню організму. Найефективнішим попередженням всіх фізичних і психічних відхилень є фізкультура, сонце, свіже чисте повітря і вода, спорт. Вони покращують газообмін в легенях і тканинах, освіжають і загартовують організм, роблять його стійким до протягів і простудних захворювань.

В успішному освоєнні фізичної культури, від студентів в першу чергу вимагають серйозного відношення до занять з цієї важливої для їх здоров'я дисципліни. Багато студентів пропускають заняття з фізкультури без поважних причин, відносяться до цієї дисципліни як другорядної, необов'язкової, надуманої, непотрібної для їх майбутньої професійної діяльності. Вони нерідко до кінця семестру не можуть виконати навіть вправи ранкової зарядки. В розпорядку дня слід привчити себе відразу ж після сну займатися ранковою зарядкою з 10–12 вправ тривалістю 5–10 хв. В домашніх умовах її можна робити також до або після занять протягом 3–5 хв.

Активним і дуже корисним проведенням часу є спорт, спортивні ігри, тренування, участь в змаганнях. Широкої популярності у студентів набув такий вид активного відпочинку як туризм. З великою користю для свого фізичного розвитку в канікулярний час багато студентів беруть участь в польових роботах, в загонах з проведення сівби, збирання врожаю, будівельних загонах тощо. Фізична праця без перенапружень сприяє зміцненню організму, виховує працьовитість, колективізм.

Сільській молоді слід якомога повніше використовувати вільний час для вивчення навколишніх місць міста, в якому розташований ВНЗ. Слід відвідати його визначні пам'ятки, краєзнавчі та інші музеї, театри, виставки. Багато міст, в яких розміщені аграрні ВНЗ, славляться своїми військовими і трудовими подвигами і традиціями, історичними пам'ятниками, своєрідними архітектурними пам'ятниками. Відвідувати музеї, театри, пам'ятники містобудування та інші цікаві місця можна колективно, цілими групами або індивідуально.